

ODBORNÝ ČASOPIS MINISTERSTVA ZDRAVOTNÍCTVA SR
A SLOVENSKEJ ZDRAVOTNÍCKEJ UNIVERZITY V BRATISLAVE

Vychádzal pod názvami SLOVENSKÝ LEKÁRNIK (1931 – 1950),
FARMÁCIA (1951 – 1960)

Vedúca redaktorka: doc. RNDr. S. SZÜCSOVÁ, CSc.
Zástupca ved. red.: doc. PharmDr. J. SÝKORA, CSc.
Odborný redaktor: RNDr. J. SLANÝ, CSc.

Redakčná rada:
Mgr. G. Balažovjehová
PharmDr. E. Baránková
RNDr. A. Bartunek
doc. RNDr. L. Bezáková, CSc.
prof. RNDr. V. Foltán, CSc.
prof. MUDr. V. Krčméry, DrSc.
prof. MUDr. M. Kriška, DrSc.
doc. RNDr. J. Kučera, CSc.
RNDr. J. Pospíšil
doc. RNDr. E. Sedlárová, CSc.
† doc. RNDr. J. Seginko, CSc.
doc. RNDr. J. Sokolík, CSc.
prof. MUDr. P. Švec, DrSc.
RNDr. L. Tesař

ročník LXXV
2006
12

OBSAH

Prehľady a experimentálne práce	
E. Vojtaššáková, D. Čažká, A. Adameová, Š. Matyás, M. Kuželová, V. Fáberová, P. Švec: Krátkodobý – 5-dňový účinok ACAT inhibítora VULM 1457 na štruktúru aorty a plazmatických hladín cholesterolu a triacylglycerolov pri diabetických potkanoch kŕmených diétou bohatou na cholesterol a lipidy	303
J. Kolár, J. Fousková: Psychická záťež lekárníka	309
J. Majtás, I. Dubovcová: Priority cieľov dokumentu Zdravie pre všetkých v 21. storočí z pohľadu verejnosti Behaviorálna pilotná štúdia preventívneho správania obyvateľstva	319
M. Kostičová, L. Badalík, Z. Honzátková: Problematika duševného zdravia na Slovensku a v Európe	324
Správy	
J. Sýkora: XV. pracovné dni nemocničných lekárnikov	330
Nové knihy	332
Obsah ročníka LXXV	334

CONTENTS

Reviews and articles	
E. Vojtaššáková, D. Čažká, A. Adameová, Š. Matyás, M. Kuželová, V. Fáberová, P. Švec: Effect of short term administration of acat inhibitor vulm 1457 on selected biochemical parameters and aorta of 5 day diabetic rats fed cholesterol-lipid diet	303
J. Kolár, J. Fousková: Psychic stress of pharmacist	309
J. Majtás, I. Dubovcová: Target priorities of the program health for all in the 21 st century from the point of view of public community. Behavioral pilot study of the public preventive behavior	319
M. Kostičová, L. Badalík, Z. Honzátková: The problems of mental health in Slovakia and in Europe	324
Announcements	330
New books	333
Contents of the Volume LXXXV	334

FARMACEUTICKÝ OBZOR – časopis pre farmaceutickú vedu a prax

Vydáva Ministerstvo zdravotníctva SR a Slovenská zdravotnícka univerzita v Bratislave
v Zdravotníckom vydavateľstve Herba, spol. s r. o., Limbová 12, 833 03 Bratislava 37.
Index. číslo 49 171.

Adresy redakcie:

Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 12, 833 03 Bratislava 37

Tel. a fax: 02/5477 6683, 02/5477 5408.

P. O. BOX 53, 837 53 Bratislava 37

Tlač: Kníhtlač Gerthofer, Struhárova 2, 900 51 Zohor

Vychádza mesačne. Cena jedného čísla 35,- Sk

Objednávky na predplatné prijíma Zdravotnícke vydavateľstvo HERBA, spol. s r. o., P. O. BOX 53, Bratislava 37

Imprimovanie rukopisov: 28. 11. 2006. Číslo vyšlo v decembri 2006. J. č. 388/95-P

Vydavateľ neručí za kvalitu výrobkov a služieb ponúkaných v reklamách jednotlivých firiem.

Krátkodobý – 5-dňový účinok ACAT inhibítora VULM 1457 na štruktúru aorty a plazmatických hladín cholesterolu a triacylglycerolov pri diabetických potkanoch kŕmených diétou bohatou na cholesterol a lipidy

E. VOJTAŠŠÁKOVÁ¹, D. ŤAŽKÁ¹, A. ADAMEOVÁ¹, Š. MATÝÁS¹, M. KUŽELOVÁ¹, V. FÁBEROVÁ², P. ŠVEC¹

¹ Katedra farmakológie a toxikológie, Farmaceutická fakulta UK, Bratislava

² Ústav farmakológie, VULM, a. s., Modra

Ovplyvnenie metabolizmu cholesterolu môže prispieť k modulovaniu dyslipidémii a následne aj aterosklerózy. Medzi liečivá, ktoré majú pravdepodobne antiaterogénny účinok patrí látka VULM 1457, inhibítorka ACAT (acyl-CoA: cholesterol acyltransferázy) zabraňujúci tvorbe esterov cholesterolu.

Experiment bol zameraný na sledovanie krátkodobého, 5-dňového pôsobenia látky VULM 1457 pri podávaní cholesterol-lipidovej diéty v podmienkach diabetu pri potkanoch. Hodnotené boli biochemické parametre plazmy (glukózy, cholesterolu, triacylglycerolov) a štruktúra aorty pomocou histologickej a morfometrickej analýzy. Aorty experimentálnych skupín: kontrola, diabetická, diabetická s cholesterol-lipidovou diétou (D CHL) diabetická s cholesterol-lipidmi liečená VULM 1457 (D CHL VULM 1457), kontrola liečená VULM 1457 (kontrola VULM 1457) boli zafarbené hematoxylínom/eozínom a olejovou červeňou. Diabetické potkany kŕmené diétou bohatou na cholesterol a lipidy vykazovali signifikantné zvýšenie hladín cholesterolu a občasné mierne zhubnutia intimy aorty so známkami počiatočného zápalového procesu. VULM 1457 signifikantne ($p < 0,05$) znížil hladinu cholesterolu, prítomnosť počiatočného zápalového procesu v aorte pretrvávala.

Kľúčové slová: diabetes – hypercholesterolémia – aorta – morfometrická analýza – histologická analýza

Choroby postihujúce kardiovaskulárny systém a diabetes mellitus patria medzi ochorenia vyskytujúce sa na vrchných priečkach zdravotných štatistik u čoraz mladších ľudí (1). Celkový zdravotný stav jedincov závisí nielen od genetickej výbavy, ale aj od životných návykov. Ochorenia kardiovaskulárneho systému nie sú izolované, prepojené sú však s výskytom ďalších chorôb. Dyslipidémia, najmä porucha metabolizmu cholesterolu, potenciuje ukladanie tukových látok do steny ciev. Pri zúžení priesvitu ciev nastáva ischémia v závislosti od výskytu poškodenia ciev. Ischémia dolných končatín zhoršuje priebeh diabetu, pričom samotný diabetes potenciuje ischémiu, čím vzniká bludný kruh (2). Prítomnosť diabetu vyvoláva poruchy lipidového spektra, čo môže byť spôsobené zvýšením aktivity acyl-CoA: cholesterol acyltransferázy (ACAT) v čreve (3).

ACAT, membránový proteín lokalizovaný v endoplazmatickom retikule, predstavuje dôležitú úlohu v regulácii cholesterolu (4). Pomocou substrátu acyl-CoA katalyzuje vnútrobunkovú premenu cholesterolu na estery. Monocyty a makrofágy sa za účasti ACAT podieľajú na regulácii lipidového metabolizmu v cievnej stene.

ACAT inhibítory, látky s novým mechanizmom účinku, ovplyvnením aktivity ACAT sa podieľajú na znižovaní aterosklerotického poškodenia. Najnovšie štúdie ukazujú na to, že zníženie aterosklerotického poškodenia pravdepodobne nezávisí od účinku ACAT na cirkulujúce lipidy (5).

Experiment bol zameraný na sledovanie krátkodobého, 5-dňového pôsobenia látky VULM 1457 pri podávaní cholesterol-lipidovej diéty v podmienkach diabetu. Sledovali sme vybrané biochemické parametre v plazme (glukóza, cholesterol, triacylglyceroly) a mikroskopické zmeny štruktúry intimy a médie najdlhšej elastickej cievky v organizme potkanov – aorty. Hodnotenie aorty experimentálnych zvierat bolo uskutočnené histologickou a morfometrickou analýzou.

Materiál a metódy

Pokusné zvieratá

V experimente boli použité potkany kmeňa Wistar (Anlab, Česká republika), samce s počiatočnou hmotnosťou 150 – 180 g. Zvieratá boli chované v štandardných podmienkach (teplota 22 ± 2 °C, vlhkosť vzduchu 60 %, 12 hodinové cykly deň/noc, voda ad libitum, potrava 20 g/deň).

20. VOGEL, R. A.: Coronary risk factors, endothelial function, and atherosclerosis: a review. *Clin Cardiol*, 20, 1997, č. 5, s. 426 – 432.
21. KYSELOVIC, J., KRENEK, P., WIBO, M., GODFRAIND, T.: Effects of amlodipine and lacidipine on cardiac remodelling and renin production in salt-loaded stroke-prone hypertensive rats. *Br J Pharmacol*, 134, 2001, č. 7, s. 1516 – 1522.
22. GERRITY, R. G.: The role of the monocyte in atherogenesis: I. Transition of blood-borne monocytes into foam cells in fatty lesions. *Am J Pathol*, 103, 1981a, č. 2, s. 181 – 190.
23. KOLLÁR, J.: Teórie aterosklerózy VII/3: Zápalová signálna dráha z pohľadu molekulárnej biológie. *Ateroskleróza*, 2003, č. 1, s. 50 – 56.
24. MAECHLER, P., WOLLHEIM, C., BENTZEN, C., NIESOR, E.: Role of the intestinal acyl-CoA: cholesterol acyltransferase activity in the hyperresponse of diabetic rats to dietary cholesterol. *J Lipid Res*, 33, 1992, č. 10, s. 1475 – 1484.
25. GALLO, L. L., WADSWORTH, J. A., VAHOUNY, G. V.: Normal cholesterol absorption in rat deficient in intestinal acyl coenzyme A: cholesterol acyltransferase activity. *J Lipid Res*, 28, č. 4, 1987, s. 381 – 387.
26. BALASUBRAMANIAM, S., SIMONS, L. A., CHANG, S., P. D. ROACH, NESTEL, P. J.: On the mechanism by which an ACAT inhibitor (CL 277,082) influences plasma lipoprotein in the rat. *Atherosclerosis*, 82, 1990, č. 1 – 2, s. 1 – 5.
27. DRIMAL, J., FABEROVA, V., SCMIDTOVA, L., BEDNARIKOVA, M., DRIMAL, J. Jr., DRIMAL, D.: The ACAT inhibitor VULM 1457 significantly reduced production and secretion of adrenomedullin (AM) and down-regulated AM receptors on human hepatoblastic cells. *Gen Physiol Biophys*, 24, 2005, č. 4, s. 397 – 409.
28. FUJINAMI, K., KOJIMA, K., ARAGANE, K., KUSUNOKI, J.: Postprandial hyperlipidemia in Zucker diabetic fatty fa/fa rats, an animal model of type II diabetes, and its amelioration by acyl-CoA: cholesterol acyltransferase inhibition. *Jpn J Pharmacol*, 86, 2001, č. 1, s. 127 – 129.
29. LEE, J. Y., CARR, T. P.: Dietary fatty acids regulate acyl-CoA: cholesterol acyltransferase and cytosolic cholestrylo ester hydrolase in hamsters. *J Nutr*, 134, 2004, č. 12, s. 3239 – 3244.

Do redakcie prišlo: 12. 6. 2006

Adresa autora: PharmDr. Elena Vojtaššáková
Katedra farmakológie a toxikológie
Kalinčiaková 8
832 32 Bratislava
elenavojtassak@yahoo.com

SUMMARY

E. Vojtaššáková, D. Čažká, A. Adamecová, Š. Matyás,
M. Kuželová, V. Fáberová, P. Švec:

EFFECT OF SHORT TERM ADMINISTRATION OF ACAT INHIBITOR VULM 1457 ON SELECTED BIOCHEMICAL PARAMETERS AND AORTA OF 5 DAY DIABETIC RATS FED CHOLESTEROL-LIPID DIET

Affecting cholesterol metabolism pathway may contribute to changes in lipidemic profil and therefore influence atherosclerotic process. VULM 1457, the ACAT (acyl-CoA:cholesterol acyltransferase) inhibitor with prevention of cholestrylo ester synthesis, is one of potential novel agents with a possible antiatherogenic effect.

The experimental aim was to investigate effects of VULM 1457 by feeding cholesterol lipid diet in diabetic condicitions in rats within short, 5 day period. We evaluated biochemical parameters of plasma (glucose, cholesterol, triglycerides) and analyzed the aorta by histology and morphometry. Experimental groups (control, diabetic, diabetic with cholesterol lipids, diabetic with cholesterol lipids treated VULM 1457, control treated VULM 1457) aortas were stained hematoxylin/eosin and oil red. Diabetic rats fed with cholesterol and lipids had significantly increased cholesterol levels and only a few changes in intima of aorta. After addition VULM 1457, the histological picture of the aorta remained similar. Levels of biochemical parameters treated animals were significantly lower with a significant reduction of cholesterol levels.

Keywords: diabetes – hypercholesterolemia – aorta – morphometric analysis – histological analysis

Psychická zátěž lékárníka

J. KOLÁŘ, J. FOUSKOVÁ

Ústav aplikované farmacie, Farmaceuticka fakulta VFU, Brno

Příspěvek přináší výsledky dotazníkového průzkumu mapujícího psychickou náročnost práce lékárníka – co jej na povolání nejvíce uspokojuje, co mu nejvíce vadí, které lékárenské činnosti jsou zdrojem jeho duševního napětí, zda se setkává s konfliktními situacemi, od nichž se nelze po skončení pracovní doby oprostit, zda se dostává do časové tísň, zda prodlužuje svoji pracovní dobu, pociťuje napětí na pracovišti, zda považuje svoji práci za zodpovědnou, společensky oceňovanou a psychicky náročnou.

Soubor tvořilo 200 dotazníků z celkových 245, tzn. 81,6% návratnost, akce se zúčastnilo přibližně 4,1 % všech lékárníků v ČR (2001).

Klíčová slova: psychická zátěž – lékárníci – Česká republika

V současné době rozvoje soukromých lékáren a zároveň i konkurence jsou lékárníci nuteni ustavičně se přizpůsobovat novým a měnícím se podmínkám fungování lékáren a rychlejšímu životnímu tempu společnosti.

V lékárnách se objevuje pořád více a více nových léčivých přípravků (LP), jež vyžadují neustálé rozšiřování vědomostí lékárníků. Vedle HVLP se stále častěji setkáváme s celou řadou položek tzv. doplňkového sortimentu (parafarmak). Patří sem fytofarmaka, vitamínové přípravky, potravinové doplňky, léčebná kosmetika apod. Nároky na informační a konzultační činnost stoupají. Tato proměnlivost společně s vysokou zodpovědností může u lékárníků vyvolávat zátěž ve sféře psychické, což může být přičinou různých dopadů jak na zdraví a činnost lékárníka samotného, tak i na spokojenosť a zdraví pacienta.

Náročnost práce zdravotnického pracovníka v sobě zahrnuje fyzickou i psychickou stránku. Mezi příčiny fyzické námahy můžeme zařadit např. práci s pacientem, dlouhotrvající nutené jednostranné držení těla, nedostatek pohybu, nevhodné pracovní prostředí, nedostatečný odpočinek nebo nezařazování přestávek, špatnou životosprávu apod. Psychická stránka náročnosti zahrnuje typické charakteristiky lékárníkovy práce, jako jsou vysoká míra koncentrace pozornosti, práce s malým množstvím léčivých látok, preciznost, zodpovědnost, problémy týkající se výdeje LP (např. provozní problémy, fronty v lékárnách nutící ke spěchu, potíže v zásobování, provokující konflikty, nedůvěra a jiné frustrující faktory).

Cílem práce bylo zjistit, které faktory mohou způsobovat zejména psychickou zátěž lékárníka při výkonu jeho povolání v lékárnách.

Metodika

Za základní metodu výzkumu jsme zvolili metodu dotazníkového šetření. Sestavený dotazník obsahoval

celkem 18 otázek k zodpovězení, včetně otázek demografických (pohlaví, věk, lokalita lékárny). Další otázky byly voleny tak, aby co nejlépe vystihly danou problematiku. Šetření bylo zaměřeno na obecně možné zátěžové faktory: vztahy na pracovišti, časová tíseň, prodlužování pracovní doby, náročnost z hlediska zodpovědnosti, postavení ve společnosti (otázky 8 – 11, 14, 15 – odpovědi jednoznačné). Zjišťovány byly subjektivní pocity z každodenních pracovních činností respondentů, kteří se dokonce mohli sami otevřeně vyjádřit, co je při práci nejvíce uspokojuje a co jim naopak vadí, přičemž měli tyto okolnosti uvést v pořadí dle významnosti (otázky 5, 6). Další otázka s možností volné odpovědi měla zjistit, které činnosti jsou pro ně zdrojem duševního napětí a zatežují je (otázka 7). Poslední část dotazníku byla věnována projevům a důsledkům psychické zátěže na zdravotní stav (otázky 16, 17, 18 – více alternativ).

Dotazník byl předložen absolventům farmaceutických fakult pracujících v lékárnách. Lékárníci byli oslovenováni jednotlivě, měli dostatek času na vyplnění. V případě nepochopení otázky jim bylo podáno vysvětlení.

Dotazníkové šetření proběhlo v měsících říjen, listopad 2001 v několika městech České republiky: Brno, Velká Bíteš, Velké Meziříčí, Jihlava, Žďár nad Sázavou, Bystřice nad Pernštejnem, Nové Město na Moravě. Studovaný soubor tvořili lékárníci (muži i ženy) různých věkových kategorií (ty byly voleny s odstupem deseti let od ukončení vysokoškolského studia).

K vyhodnocení dotazníků jsme použili program Microsoft Excel.

Výsledné údaje dotazníkového šetření byly shrnutы pro lepší přehlednost do tabulek, eventuálně do grafů. V tabulkách jsou uvedeny hodnoty absolutních i relativních četností odpovědí z celkového množství.

-
15. Domníváte se, že Vaše práce je společensky oceňována?
- A. vysoko
  - B. průměrně
  - C. nízko
16. Je Vaše pracovní činnost psychicky natolik náročná, že po několika hodinách citíte:
- A. psychickou únavu (např. nervozitu, podrážděnost, apatii apod.)
  - B. fyzickou únavu (např. únava nohou, očí apod.)
  - C. psychickou i fyzickou únavu
  - D. práce je relativně nenáročná, nezpůsobuje psychickou ani fyzickou únavu
17. Trpíte některými z uvedených somatických symptomů? (vyberte, kterými):
- A. gastrointestinálními problémy
  - B. bolestmi hlavy
18. Pokud se u Vás projevují některé z níže uvedených návyků, domníváte se, že souvisejí s Vámi prožívanou pracovní zátěží? (zaškrtněte, které):
- A. kouření
  - B. konzumace alkoholu
  - C. pití kávy
  - D. konzumace sladkostí
  - E. nadměrné užívání LP
  - F. jiné návyky – které
  - G. tyto problémy nemám
-

LITERATURA

1. MAIO, V., GOLDFARB, N. I., HARTMANN, C. W.: Pharmacists' job satisfaction: variation by practice setting. *Pharm Ther*, 29, 2004, s. 184 – 190.
2. BARNARD, S.: Resolving Conflict in the Workplace. <http://www.ashp.org/practicemanager/LeadershipDev/Barnard.pdf>
3. JOSEFÍKOVÁ, M.: Výdej léků bez lékařského předpisu. *Čas čes Lék*, 65, 1993, 6, s. 6 – 7.
4. WICK, J. Y., ZANNI, G. R.: Stress in the pharmacy: changing the experience. *J Amer Pharm Assoc*, 42, 2002, 1, s. 16 – 20.
5. KLADIVOVÁ, M., SOLICH, J.: Psychologie práce v lékárnách ČSR. *Farm Obzor* 58, 1989, s. 513 – 518.
6. BLÁHA, K.: *Setkání v lékárně*. 1. vyd., Praha, Pragma 2000, 62 s.
7. OLSON, D. S., LAWSON, K. A.: Relationship between hospital pharmacists' job satisfaction and involvement in clinical activities. *Amer J Health-Syst Pharm*, 53, 1996, s. 281 – 284.
8. SÝKORA, J.: Odborný pracovní profil nemocničních lekární a nemocničních lekárníkov v SR. *Farm Obz*, 71, 2002, s. 61 – 72.
9. SÝKORA, J.: Priority odborného vzdelávania v nemocničnom lekárenstve z pohľadu nemocničních lekárníkov. Dotazníkový prieskum. *Farm Obz*, 71, 2002, s. 84 – 92.
10. COX, E. R., FITZPATRICK, V.: Pharmacists' job satisfaction and perceived utilization of skills. *Amer J Health-Syst Pharm*, 56, 1999, s. 1733 – 1737.
11. NGO, C., SANSGIRY, S. S.: Job satisfaction of pharmacists at a large medical Center. *Amer J Health-Syst Pharm*, 61, 2004, s. 405 – 406.
12. KOLÁŘ, J.: Motivace a uplatnění absolventů farmacie. *Farm Obz*, 69, 2000, s. 291 – 294.

Do redakcie přišlo: 21. 8. 2006

Adresa autora: Doc. RNDr. Josef Kolář, CSc.
Ústav aplikované farmacie
Farmaceutická fakulta VFU Brno
Palackého 1 – 3
612 42 Brno,
e-mail: kolarj@vfu.cz

SUMMARY

J. Kolář, J. Fousková

PSYCHIC STRESS OF PHARMACIST

The article presents the results of a questionnaire survey dealing with the psychic demands on pharmacist's activity - what mostly satisfied him on his profession, what activity mostly hinder him, which pharmaceutical activities are the source of his psychical stress, whether he meets with the conflict situations that he cannot get rid of them after termination of working day, whether he gets into a time pressure, whether he must extend a working day, whether he feels tenseness on workplace and whether he considers his activities to be important, socially valuable and psychically exacting. The group under examination consisted of 200 question-forms of total 245, that are 81.6 % response rate. Approximately 4.1 % of all pharmacists in the Czech Republic (2001) participated in the action.

Key words: psychic stress – pharmacists – Czech Republic

Priority cieľov dokumentu Zdravie pre všetkých v 21. storočí z pohľadu verejnosti

Behaviorálna pilotná štúdia preventívneho správania obyvateľstva

J. MAJTÁS, I. DUBOVCOVÁ

Katedra organizácie a riadenia farmácie, Farmaceutická fakulta UK, Bratislava

Cieľom práce bolo zistiť postoje verejnosti k jednotlivým cieľom strategického Dokumentu SZO (Svetová zdravotnícka organizácia) Zdravie pre všetkých v 21. storočí. Populačný prieskum sa uskutočnil v prostredí verejnej lekárne, ktorú navštievujú obyvatelia v strednom a vyššom veku a tak je prirodzené, že sú im blízke ciele, ktoré súvisia s ich životom a zdravím. Prieskum sa uskutočnil anketovou formou a jeho jadrom bolo hodnotenie tohto dokumentu podľa poradia dôležitosti jednotlivých problematík z hľadiska hodnotových postojov respondentov. Konštatované priority v postojoch sa hodnotia ako súčasť zdravotnícko-preventívneho správania populačných skupín.

Kľúčové slová: SZO – Zdravie pre všetkých v 21. storočí – hodnotové postoje – anketový prieskum

Je známe, že už od sedemdesiatych rokov minulého storočia sa vedeckou metódou identifikovali 3 typy zdravotného správania obyvateľstva, pričom jedným z nich je typ preventívneho správania (1, 2, 3). Preventívne správanie znamená súhlasný postoj, spočívajúci v prijímaní opatrení na ochranu pred ochorením, ak ich prijatie možno požadovať vzhľadom na konkrétnu okolnosť a možnosť osoby, ktorá má povinnosť dodržiavať zásadu rovnakého zaobchádzania. Preventívne správanie človeka je súčasťou jeho komunikovania v spoločnosti a s tým súvisiacim spracovaním a využívaním informácií. Jeho základom je sociálno-psychologický rozmer interakcie človeka v spoločnosti, osobitne jeho schopnosti, vedomosti a skúsenosti. Toto správanie človeka súvisí s jeho gramotnosťou, kultúrou a vzdelávaním.

Možnosť, prieskumom merať a vyhodnocovať hodnotové postoje obyvateľstva v oblasti zdravia a zdravotníckych systémov, následne generuje informáciu o ich kvalite. To umožňuje využiť niektoré programy SZO na evaluačné ciele, obsahujúce formuláciu priorít preventívneho charakteru. Takýmto aktuálnym programovým strategickým dokumentom je bezpochyby dokument „Zdravie pre všetkých v 21. storočí“ (ďalej dokument Zdravie 21). Už v deklarácii, prijatej na 51. svetovom zdravotníckom zhromaždení v máji 1998, sa okrem iného konštatovalo, že zmeny v situácii na úseku zdravotníctva vo svete vyžadujú uplatňovať politiku dokumentu Zdravie 21.

Táto stratégia nie je prvou jednotiacou silou v medzinárodnom zdravotníctve a nadväzuje na uznesenie 30. svetového zdravotníckeho zhromaždenia z mája 1977, ako aj na deklaráciu z Alma-Aty zo septembra 1978 (4). V roku 1980 schválili predstavitelia

európskych štátov svoj prvý spoločný zdravotnícko-politický postup, zameraný na dosiahnutie zdravia pre všetkých do roku 2000.

Stratégia dokumentu Zdravie 21 obsahuje tieto hlavné prvky (5):

Jeden konštantný cieľ:

- dosiahnuť úplný zdravotný potenciál pre všetkých. Dva hlavné ciele:
  - ochrana a podpora zdravia ľudí počas celého ich života,
  - zníženie výskytu najzávažnejších ochorení a zranení a obmedzenie utrpenia, ktoré zapríčinujú.

Etická báza stratégie dokumentu Zdravie 21 vychádza z troch základných téz:

- zdravie je základné ľudské právo,
- rovnosť v zdraví a solidarita vo vnútri členských krajín,
- účasť a zodpovednosť jednotlivcov, skupín, inštitúcií a komunit za sústavny rozvoj zdravia.

Dokument Zdravie 21 by mal byť zapracovaný do programov rozvoja zdravia každého členského štátu regiónu a jeho ciele oslovené všetkými veľkými európskymi organizáciami a inštitúciami. Regionálny úrad SZO pre Európu na svojej strane by mal poskytnúť silnú podporu na jeho realizáciu, a to najmä v týchto piatich hlavných úlohách:

1. Zohrávať úlohu „ochrancu zdravotného záujmu“ pri obrane princípov zdravia ako základného ľudského práva, zamerať a príťahovať pozornosť na stále, alebo znepokojujúce príznaky zlého zdravia ľudí.
2. Slúžiť ako významné informačné centrum o zdraví a rozvoji zdravia.

Anketový lístok

Farmaceutická fakulta Univerzity Komenského
v Bratislave

Zdravie pre všetkých v 21. storočí

Tento dokument Svetovej zdravotníckej organizácie obsahuje 21 cieľov.

Určite, ktorý z nich je podľa Vás

1. najdôležitejší (1)
2. veľmi dôležitý (2)
3. dôležitý (3)

Svoje hodnotenie zapíšte priamo do tohto anketového lístka číslicom.

Pohlavie: Muž Žena

Vek: Mládež (predprodukívny vek)
Pracujúci (produkívny vek)
Dôchodca (poproduktívny vek)

Vzdelanie: Základné
Stredoškolské
Vysokoškolské

Ciel č. 1: Solidarita pre zdravie v európskom regióne.

Ciel č. 2: Rovnosť v zdraví.

Ciel č. 3: Zdravý štart do života.

Ciel č. 4: Zdravie mladých ľudí.

Ciel č. 5: Zdravé starnutie.

Ciel č. 6: Zlepšiť duševné zdravie.

Ciel č. 7: Znižiť výskyt infekčných chorôb.

Ciel č. 8: Znižiť výskyt neinfekčných chorôb.

Ciel č. 9: Znižiť výskyt poškodení z násilia a nehôd.

Ciel č. 10: Zdravé a bezpečné životné prostredie.

Ciel č. 11: Zdravší život.

Ciel č. 12: Znižiť poškodenie z alkoholu a drog a tabaku.

Ciel č. 13: Viac miesta pre zdravie.

Ciel č. 14: Mnohodvetvová zodpovednosť za zdravie.

Ciel č. 15: Lepší prístup k zdravotnej starostlivosti.

Ciel č. 16: Manažment pre kvalitu starostlivosti.

Ciel č. 17: Financovanie zdravotníckych služieb.

Ciel č. 18: Rozvoj ľudských zdrojov pre zdravie.

Ciel č. 19: Zlepšiť výskum a poznatky v zdravotníctve.

Ciel č. 20: Mobilizácia partnerov pre zdravie.

Ciel č. 21: Politika a stratégie pre zdravie pre všetkých.

4. ROSÍVAL, L.: Dvadsiate výročie deklarácie z Alma-Aty o primárnej starostlivosti a ďalšie perspektívy. *Lek Obz*, 47, 1998, č. 6, s. 191 – 192.
5. BADALÍK, L., KRIŠTÚFEK, P., HONZÁTKOVÁ, Z.: Stratégia pre všetkých v 21. storočí a jej ciele. *Medicínsky Monitor*, 1/2000, č. 1, s. 39 – 40.
6. BADALÍK, L., OZOROVSKÝ, V.: Zdravie pre všetkých v 21. storočí, priorita cielov – podľa študentov stomatológie. *Lek Obz*, 54, 2005, č. 1, s. 25 – 26.
7. BADALÍK, L., OZOROVSKÝ, V., HONZÁTKOVÁ, Z.: Hodnotenie priority cielov programu Zdravie pre všetkých v 21. storočí z pohľadu poslucháčov 4. ročníka Lekárskej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. *Farm Obz*, LXXIV, 2005, č. 12, s. 334 – 335.
8. STEPTOE, A.: Dispositional optimism and *health behaviour* in community-dwelling older people: associations with healthy ageing. *Br J Health Psychol*, 11, 2006, č. 1, s. 71 – 84.
9. FRIESTAD, C.: Socioeconomic status and *health behaviour* patterns through adolescence: results from a prospective cohort study in Norway. *Eur J Public Health*, 16, 2006, č. 1, s. 41 – 47.
10. TORSHEIM, T.: Cross-national variation of gender differences in adolescent subjective *health* in Europe and North America. *Soc Sci Med*, 62, 2006, č. 4, s. 815 – 827.
11. STEFFENS, N. C.: Education for responsible health behavior. (Erziehung zu selbstverantwortlichem Gesundheitsverhalten). *Zentralbl Hyg Umweltmed*, 199, 1996, č. 2 – 4, s. 288 – 319.
12. SOEKEN, K. L.: Preventive behaviour: attitudes and compliance of nursing students. *J Adv Nurs*, 14, 1989, č. 12, s. 1026 – 1033.
13. LINDBERG, L. C.: Long-term influence of a health education programme on knowledge and health behaviour in children. *Eur J Cardiovasc Prev Rehabil*, 13, 2006, č. 1, s. 91 – 97.

14. KLOPPE, P.: Preventive care and *health promotion* in primary care: comparison between the views of Spanish and European doctors. *Aten Primaria*, 36, 2005, č. 3, s. 144 – 151.

Do redakcie prišlo: 11. 9. 2006

Adresa autora: doc. RNDr. Ján Majtás, CSc.

Katedra organizácie a riadenia farmácie

Farmaceutická fakulta UK

Kalinčiaková 8

832 32 Bratislava

SUMMARY

J. Majtás, I. Dubovcová

TARGET PRIORITIES OF THE PROGRAM HEALTH FOR ALL IN THE 21st CENTURY FROM THE POINT OF VIEW OF PUBLIC COMMUNITY Behavioral pilot study of the public preventive behavior

The objective of this study was to make description of public community attitudes towards the targets of the WHO program Health for all in the 21st century. This population research was based on the form of the anonymous structured questionnaire, with the aim to find out the priorities in the document by the rank of the attitude values of that program, in the environment of public pharmacy, visited mostly by people in the middle and higher age, being allied to life and health purposes. The found priorities are regarded as a component part of health-preventive attitudes in the population groups behavior.

Key words: WHO – Health for all in the 21st century – attitude values – questionnaire method

Problematika duševného zdravia na Slovensku a v Európe

M. KOSTIČOVÁ¹, L. BADALÍK¹, Z. HONZÁTKOVÁ²

¹Ústav sociálneho lekárstva a lekárskej etiky, Lekárska fakulta UK, Bratislava

²Nemocnica Podunajské Biskupice

Duševné zdravie a duševné blaho patria k základným vlastnostiam kvality života a produktivity spoločnosti. V súčasnosti duševné choroby nepriaznivo ovplyvňujú každého štvrtého občana Európy. Zlé duševné zdravie spôsobuje spoločnosti, jednotlivcom a ich rodinám výrazné straty a je pre ne veľkou záťažou. Stigmatizácia, diskriminácia a nerešpektovanie ľudských práv a dôstojnosti duševne chorých ľudí pretrávajú. Na Slovensku a v mnohých európskych krajinách je starostlivosť o duševné zdravie nedostatočná a nezodpovedá potrebám, nie je dostatočne rozpracovaná politika a legislatíva duševného zdravia. V našom príspevku poukazujeme na stúpajúcu incidenciu, prevalenciu a záťaž duševných chorôb na Slovensku, ktoré patrí medzi krajinu s najvyšším výskytom duševných chorôb v Európe. Upozorňujeme na nedostatky v psychiatrickej starostlivosti na Slovensku. Duševné choroby sú na druhom mieste, za kardiovaskulármi chorobami, zo všetkých príčin celkovej záťaže ochorení (vyjadrenie v DALYs [disability adjusted life years]). Túto situáciu možno zlepšiť. V oblasti duševného zdravia sa zo strany Svetovej zdravotníckej organizácie a Európskeho Spoločenstva už začalo s viacerými politickými iniciatívami. Medzníkom bolo prijatie Deklarácie o ochrane dušeného zdravia pre Európu a Akčného plánu duševného zdravia pre Európu v januári 2005 na európskej ministerskej konferencii SZO v Helsinkách, na ktorej boli stanovené spoločné priority politiky duševného zdravia a akcie na ich naplnenie. Slovensko, ako aj ostatné členské krajinu, sa zaviazalo implementovať a pripraviť národný program duševného zdravia, s prihlásením na národné možnosti a podmienky. Národný program duševného zdravia Slovenskej republiky bol schválený slovenskou vládou v roku 2004.

Kľúčové slová: duševné zdravie – záťaž duševných chorôb – psychiatrická starostlivosť – politika duševného zdravia

Úvod

Bez duševného zdravia niesie skutočného zdravia. Pre občanov je duševné zdravie zdrojom, ktorý im umožňuje uskutočňovať svoj duševný a citový potenciál a nájsť a naplniť svoju úlohu v spoločenskom, školskom a pracovnom živote. Svetová zdravotnícka organizácia definuje duševné zdravie ako „stav pohody, pri ktorom človek realizuje svoje schopnosti, dokáže zvládať normálne životné záťaže a je schopný produktívne pracovať a prospievať spoločnosti (1)“. V prípade spoločnosti dobré duševné zdravie obyvateľov prispieva k prosperite, solidarite a sociálnej spravodlivosti. Naopak, zlé duševné zdravie predstavuje pre obyvateľov a sociálny systém mnohonásobné náklady, straty a záťaž (2).

Služby a intervencie cielené na zlepšenie duševného zdravia musia byť zamerané na celú populáciu, nielen na postihnutých ľudí. Opatrenia na zlepšenie duševného zdravia preto nemôže efektívne zabezpečiť iba rezort zdravotníctva, a nebudú účinné ani, ak budú zabezpečované izolované viacerými rezortmi. Duševné zdravie nie je len kategória týkajúca sa odboru psychiatrie, ale má aj verejnozdravotnícky charakter a zasahuje do všetkých oblastí spoločenského života.

Človek je bytosť, v ktorej sa všetky aspekty existencie neustále a veľmi dynamicky ovplyvňujú. Vzhľadom na to musí byť úspešná starostlivosť o duševné zdravie výsledkom dynamickej a vzájomne sa dopĺňajúcej spolupráce všetkých zainteresovaných oblastí spoločnosti (3).

Odhaduje sa, že počas jedného roka viac ako 27 % dospelých Európanov zažilo aspoň jednu formu duševnej choroby. Zlé duševné zdravie stojí EÚ približne 3 % – 4 % HDP, najmä v dôsledku straty produktivity. Najčastejšimi duševnými chorobami sú úzkostné poruchy a depresia. Duševné choroby sú hlavnou príčinou predčasného odchodu do dôchodku a priznania invalidného dôchodku, tvoria až 20 % celkových DALYs (stratených rokov zdravého života) (2). Pre duševné choroby je typický skorý vek ich nástupu a chronický priebeh, tvoria 40 % zo všetkých chronických ochorení. Duševné choroby sú časté u fyzicky chorých jednotlivcov, u ktorých zostanú často nerozpoznané. Ďalšie nehmotné náklady sú spojené s nízkou kvalitou života duševne chorých jednotlivcov, ich rodín a s tým, ako sa k nim spoločnosť správa. Napriek zlepšeným možnostiam liečby a pozitívnemu vývoju v psychiatrickej starostlivosti, ľudia so zlým

LITERATÚRA

1. ZIKMUND, V.: Niekoľko poznámok k pojmu psychické zdravie. *Psychiatria*, 9, 2002, č. 2, s. 63 – 65.
2. Komisia európskych spoločenstiev: Zelená kniha – zlepšovanie duševného zdravia obyvateľstva. K stratégii duševného zdravia pre Európsku úniu. KOM(2005) 484 v konečnom znení, Brusel, 2005, 20 s.
3. Národný program duševného zdravia, materiál č. 19893/2004 schválený na 104. rokovanie vlády, číslo uznesenia 947/2004, 25 s.
4. www.who.int/whr/2001
5. www.health.gov.sk : Z Európskej ministerskej konferencie SZO Čeliť výzvam, nachádzajúť riešenia.
6. www.euro.who.int/hfadb
7. www.euro.who.int/ehr.2005
8. Psychiatrická starostlivosť v SR 1994. Zdravotnícka štatistika, Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, 1995, ZŠ – 4/95.
9. Psychiatrická starostlivosť v SR 2004. Zdravotnícka štatistika, Ústav zdravotníckych informácií a štatistiky, 2005, ZŠ – 4/2005.
10. NAWKA, P.: Rozvoj komunitnej psychiatrie pomocou projektu „Transformácia na integrovaný systém starostlivosti o duševné zdravie“. *Psychiatria*, 10, 2003, č. 1, s. 26 – 29.
11. BREIER, P.: Stav psychiatrickej starostlivosti na Slovensku pod drobnohľadom expertov. *Verejná správa*, 2005, č. 25 – 26, s. 30 – 31, 2006, č. 1, s. 20 – 21.
12. Svetová zdravotnícka organizácia : Duševné zdravie v Slovenskej republike. Správa hodnotiacej komisie z auditu v dňoch 19. – 23. júna 2003. Regionálny úrad pre Európu, Oddelenie duševného zdravia, 2003, 12 s.
13. EIKELMANN, B.: *Sociálna psychiatria*. 2. vydanie. Trenčín: Vydatelstvo F, 1999, 172 s.
14. World Health Organization: *Mental health: facing the challenges, building solutions*. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2005, s. 17 – 28.
15. JANÉ-LLOPIS, E., MCDAID, D.: Promoting mental health in Europe: a timely opportunity. *Eurohealth*, 11, 2006, č. 1, s. 9 – 10.

Do redakcie prišlo:

Adresa autora: MUDr. M. Kostičová
Ústav sociálneho lekárstva a lekárskej etiky
Lekárska fakulta UK
Sasinkova, 2
813 72, Bratislava
e-mail: michaela.kosticova@fmed.uniba.sk

SUMMARY

M. Kostičová, L. Badalík, Z. Honzátková

THE PROBLEMS OF MENTAL HEALTH IN SLOVAKIA AND IN EUROPE

Mental health and mental well being belong to the basic characteristics of quality of life and social prosperity. One in four of all people in Europe are suffering from negative impact of mental disorders. The poor mental health is a great burden and the cause of considerable loses to society, individuals and their families. Stigmatization, discrimination and a lack of respect of human rights and dignity of mentally ill people still exist. The mental health care in Slovakia and in many European countries is not appropriate and doesn't address the needs, the mental health policy and legislation is not enough developed. We point out in these article the increasing trend in incidence, prevalence and the burden of mental disorders in Slovakia, the country with the highest prevalence of mental disorders in Europe. We draw our attention to the problems of mental health care services in Slovakia. Mental disorders are the second greatest cause of the global burden of disease (DALYs) after cardiovascular diseases. This situation can be improved. Many political initiatives have been adopted by World Health Organization and European committee in the area of mental health. Mental Health Declaration and Action Plan for Europe adopted at the WHO Ministerial Conference on Mental Health in Helsinki in January 2005 was the milestone in these political initiatives and set the priorities in mental health policy and the actions to meet these priorities for member states in European region. Slovakia, as well as other member states, is expected to prepare and implement national mental health program to meet its own local needs and conditions. National Health Program of the Slovak Republic was adopted by the Slovak government in 2004.

Key words: mental health – burden of mental disorders – mental health care – mental health policy

XV. pracovné dni nemocničných lekárnikov

V dňoch 8. – 10. 11. 2006 sa v Bratislave uskutočnili XV. pracovné dni nemocničných lekárnikov.

Na rokovaní sa zúčastnilo 139 účastníkov (o 10 % viac ako v roku 2005). Na podujatí sa priamo zúčastnilo 101 nemocničných lekárnikov (69 % všetkých nemocničných lekárnikov v SR!) zo 45 nemocničných lekárni (80 % všetkých nemocničných lekárni v SR!). Je potešiteľné, že rady poslucháčov rozšírili aj lekárnici pracujúci v lekárňach zásobujúcich nemocnice alebo iné zariadenia ústavnej starostlivosti a lekárnicu z verejných lekárni pôsobiacich priamo v nemocniach.

V úvodnom referáte predsedu Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc., konštatóval, že je potrené prijať jednoznačné zákonné normy presne vymedzujúce poskytovanie lekárenskej starostlivosti v zariadeniach ústavnej starostlivosti tak, aby sa zastavilo zanikanie nemocničných lekárni alebo ich transformácia na verejné lekárne. Existenciu nemocničných lekárni je potrebné považovať za najvyššiu záruku poskytovania lekárenskej starostlivosti v zariadeniach ústavnej starostlivosti bez zníženia jej rozsahu a kvality.

V ďalšej časti svojho vystúpenia doc. Sýkora informoval o úspešnom priebehu generálneho zhromaždenia Európskej asociácie nemocničných lekárnikov (General Assembly EAHP), ktoré sa prvýkrát uskutočnilo v júni 2006 v Bratislave. Na zasadnutí rokovali zástupcovia európskych národných organizácií nemocničných lekárnikov o ďalšom smerovaní a úlohách európskeho nemocničného lekárenstva.

Docent Dr. Sýkora v osobitnej časti programu privítal bývalé primárky nemocničných lekárni, ktoré v uplynulých rokoch zmenili pracovisko a ktoré väčšinou pôsobia ako vedúce verejných lekárni: PharmDr. M. Harinekovú, Mgr. Z. Hlinkovú, Mgr. L. Kaplánovú, Mgr. I. Kováčovú, Mgr. M. Pisárovú a PharmDr. K. Sýkorovú. Tieto vo vystúpeniach poukázali na základe vlastných skúseností na rozdiely medzi poskytovaním lekárenskej starostlivosti v nemocničnej a verejnej lekárni.

Aktuálnym otázkam nemocničného a verejného lekárenstva sa venovala panelová diskusia, na ktorej sa zúčastnili doc. RNDr. S. Szűcsová, CSc., PharmDr. P. Mihálik, RNDr. J. Slaný, CSc., PharmDr. K. Geleinová, MUDr. M. Slávik, PharmDr. J. Német, RNDr. P. Slivko, CSc., MPH, PharmDr. V. Satník, doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc.

Na záver panelového bloku sa doc. Sýkora v mene nemocničných lekárnikov podčakoval prezidentovi SLeK PharmDr. P. Mihálikovi v súvislosti s končiacim funkčnými obdobím za dlhodobú podporu a spoluprácu so Sekciou nemocničných lekárnikov SLeK a poprial mu mnoho úspechov do ďalšieho profesionálneho a osobného života.

Ďalší odborný program sa zaoberal pokrokmi v liečbe onkologických ochorení a príprave cytostatík (bevacizumab – MUDr. J. Dolinský, trastuzumab – MUDr. Z. Hlavatá, Erbitux, UFT – MUDr. L. Čechvalová, bezpečnosť prípravy cytostatík a ich bezpečná aplikácia – R. Akerlund, doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc., MUDr. R. Naništa). Stratégiu rozvoja poskytovania zdravotnej a lekárenskej starostlivosti v nemocniach spoločnosti Unipharma, a. s. prezentoval RNDr. T. Jurík, CSc. Systém povoľovania použitia neregistrovaných liekov v SR dôkladne vysvetlil PharmDr. J. Laifr. Problematike venózneho tromboembolizmu a akútneho koronárneho syndrómu sa venovala Mgr. K. Baliaková, použitiu tenekteplázy pri fibrinolytickej liečbe akútneho infarktu myokardu v nemocničnej starostlivosti PharmDr. E. Nagyová, výskumu a vývoju originálnych inovatívnych liekov MUDr. D. Kučerová, pokrokom vo vývoji ACEI prof. Ing. M. Remko, DrSc. Metodológiu na racionálny výber liekov do nemocničných liekových formulárov na príklade ACE inhibítarov sa venoval kolektív autorov doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc., MUDr. G. Fabčinová, MUDr. G. Kaliská, CSc., PharmDr. L. Magulová, PhD, prof. MUDr. D. Pella, CSc. Úlohu betaferónu pri liečbe ochorenia sclerosis multiplex objasnila poslucháčom MUDr. A. Barčíková, použitie Zemplaru (parikalcitolu) - novej formy vitamínu D v liečbe sekundárnej hyperparatiroidy Mgr. R. Poliesková. Klinické využitie prípravku Betadine v praxi vysvetlil MUDr. J. Durdík. Príprave a kontrole transfúznych liekov s obsahom erytrocytov sa venoval PharmDr. J. Malý, bezpečnosti a účinnosti krvných derivátov Grifols MUDr. K. Vencelík, významu vlákniny v enterálnej výžive PharmDr. V. Šatník a významu tukových emulzií v parenterálnej výžive MUDr. E. Lazarová. Problematiku sledovania a vykazovania nákladov na lieky a zdravotnícke pomôcky v zariadeniach ústavnej starostlivosti v SR prediskutoval s účastníkmi Ing. S. Ružek. Ústav tuberkulózy a plíucnych chorôb a hrudníkovej chirurgie, Vyšné Hágy prezentovala Mgr. S. Fricová, výber vhodnej liekovej formy antiepileptika a jeho vplyv na kvalitu života detských pacientov s epilepsiou vysvetlil kolektív autorov PharmDr. L. Virág, PharmDr. L. Magulová, PhD, MUDr. M. Murgaš, doc. RNDr. M. Kuželová, CSc., problematiku nozokomiálne nákazy – MRSA prezentovali PharmDr. E. Grozmanová, PharmDr. J. Uhríková, Bc. Rusnáková. S edukačnou prednáškou Liečivá používané

v terapii afektívnych porúch vystúpila PharmDr. Lucia Černušková, CSc. Záverečný prednáškový blok bol venovaný volbám do orgánov SLeK a Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK v roku 2006, štatútu Sekcie nemocničných lekárnikov Slovenskej lekárskej komory, právnym službám Slovenskej lekárskej komory, správe o hospodárení Sekcie NL SLeK v roku 2006 a návrhu a schváleniu rozpočtu Sekcie NL SLeK na rok 2007 (doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc., RNDr. Peter Slivko, CSc., MPH, RNDr. Oľga Srníková, Mgr. Tatiana Skirkaničová).

Na záver rokovania XV. pracovných dní nemocničných lekárnikov prijali nemocniční lekárnici tieto závery:

1. **Novelizácia zákona č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v ustanoveniach týkajúcich sa nemocničných lekárni a verejných lekárni zásobujúcich nemocnice a novelizácia vyhlášky MZ SR č. 198/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na správnu lekárenskú prax**

Nemocniční lekárnici sú jednoznačne za rozlišovanie medzi nemocničnou lekárňou a verejnou lekárňou, keďže charakter poskytovania lekárenskej starostlivosti v zariadeniach ústavnej starostlivosti je podstatne odlišný od charakteru poskytovania lekárenskej starostlivosti vo verejnej lekárni. Účastníci podujatia nepovažujú transformáciu nemocničných lekárni na verejné za vhodnú, pretože sa tým môže znižovať úroveň poskytovania lekárenskej starostlivosti pre zariadenia ústavnej starostlivosti. Súčasne, z tých istých dôvodov, považujú za neprípustné a nevhodné rušenie už existujúcich nemocničných lekárni a poskytovanie lekárenskej starostlivosti verejnými lekárňami pre nemocnice a ostatné zariadenia ústavnej starostlivosti. Sú za prijatie zákonnej úpravy, ktorá stanoví, že každé zariadenie ústavnej starostlivosti s počtom lôžok 50 a viac musí prevádzkovať vlastnú nemocničnú lekáreň. Verejné lekárne zásobujúce zariadenia ústavnej starostlivosti musia mať vyčleneného aspoň jedného lekárnika a jedného farmaceutického laboranta v plnom pracovnom úväzku na zabezpečovanie lekárenskej starostlivosti v zariadení ústavnej starostlivosti.

V súčasnosti platná definícia nemocničnej lekárne už nezodpovedá súčasnemu stavu ani budúcemu odbornému smerovaniu nemocničného lekárenstva. Preto je potrebné ju novelizovať. Návrh novelizácie zákona a vyhlášky vypracuje Sekcia v spolupráci s hlavným odborníkom MZ SR pre odbor lekárenstvo.

2. **Monitorovať dodržiavanie novely zákona č. 140/1998 o liekoch a zdravotníckych pomôckach v ustanovení § 34, odseku 4, že verejná lekáreň poskytuje lekárensú starostlivosť zdravotníckemu zariadeniu ústavnej starostlivosti, ak spĺňa požiadavky § 34, odseku 9, na materiálne vybavenie, priestorové vybavenie a personálne obsadenie pracoviska poskytujúceho lekárenskú starostlivosť v nemocničnej lekárni**

Požiadavka vychádza zo skutočnosti, že sa v dôsledku zostrújúceho sa konkurenčného boja medzi verejnými lekárňami narastá záujem verejných lekárni o zásobovanie zariadení ústavnej starostlivosti bez dodržiavania ustanovení vyhlášky MZ SR č. 198/2001 Z. z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na správnu lekárensku prax (priestorové a personálne vybavenie, zriadenie rovnakých oddelení ako v nemocničnej lekárni a pod.)

3. **Zriadenie Komisie pre nemocničné lekárenstvo a klinickú farmáciu pri Odbore farmácie MZ SR**

V spolupráci s Odborom farmácie MZ SR a hlavným odborníkom MZ SR pre odbor lekárenstvo a hlavným odborníkom MZ SR pre odbor klinická farmácia vypracovať štatút komisie. Komisia má byť hlavným nástrojom na stimulovanie a usmerňovanie poskytovania lekárenskej starostlivosti v zariadeniach ústavnej starostlivosti (ZÚS) nemocničnými a verejnými lekárňami a klinickými farmaceutmi, pracujúcimi v ZÚS mimo lekárenských pracovísk (napr. na oddeleniach klinickej farmakológie).

Bola vytvorená **pracovná skupina nemocničných lekárnikov pre zdravotnícke pomôcky** v zložení PharmDr. L. Madunická, RNDr. K. Machajová, RNDr. O. Srníková, T. Pancuráková, PharmDr. E. Grozmanová, PharmDr. P. Púčať, doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc. Úlohou pracovnej skupiny je spolupracovať s MZ SR, SÚKL (MUDr. M. Slávik), NCZI (Ing. S. Ružek) v oblasti terminológie, triedenia a evidencie zdravotníckych pomôcok.

4. Členstvo a budúcnosť Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK

- a) Sekcia nemocničných lekárnikov vypracovala so súhlasom rady SLeK a prezidenta SLeK PharmDr. P. Mihálka v spolupráci s advokátskou kanceláriou JUDr. O. Škodlera (JUDr.O. Škodler, Mgr. T. Skirkaničová) **nový Štatút odbornej sekcie a v nadväznosti aj návrh na príslušnú zmenu volebného poriadku SLeK**. Členovia sekcie nemocničných lekárnikov SLeK zaviazali predsedu sekcie, aby návrh Štatútu a zmeny volebného poriadku spolu s návrhom na znovuvytvorenie Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK predložil na schválenie snemu SLeK v novembri 2006 v Piešťanoch.

Bol vymenovaný **prípravný výbor Sekcie nemocničných lekárnikov**, ktorý zabezpečí prípravu volieb do orgánov Sekcie: RNDr. K. Strížová, RNDr. O. Srníková, doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc. (Bratislavský kraj), PharmDr. G. Gáliková (Trnavský kraj), PharmDr. M. Szöcsová (Nitriansky kraj), PharmDr. F. Šarinay, Mgr. A. Púryová (Trenčiansky kraj), PharmDr. E. Grozmanová, PharmDr. J. Uhríková (Žilinský kraj), PharmDr. E. Rybáková, PharmDr. E. Šebejová (Prešovský kraj), PharmDr. M. Posilná, PharmDr. M. Šimonkayová, RNDr. P. Slivko, CSc. (Košický kraj).

b) Orientácia na verejných lekárnikov z verejných lekárni poskytujúcich lekárenskú starostlivosť zariadeniam ústavnej starostlivosti

V súvislosti s novelou zákona č. 140 /1998 Z.z., ktorá umožňuje poskytovanie lekárenskej starostlivosti zaradeniam ústavnej starostlivosti aj verejnými lekárňami, je potrebné orientovať sa a zapájať do odborných programov a vzdelávania v oblasti nemocničného lekárenstva aj kolegov z verejných lekárni, ktorí majú hlbší záujem o poskytovanie lekárenskej starostlivosti v nemocniciach.

5. Zoznam nemocničných lekárni v SR v roku 2007

Predsedca Sekcie zabezpečí v spolupráci s výborom Sekcie vydanie nového zoznamu nemocničných lekárni doplnený o verejné lekárne zásobujúce zariadenia ústavnej starostlivosti v SR.

6. Sústavné vzdelávanie nemocničných lekárnikov

V spolupráci s Katedrou lekárenstva FZŠ Š SZU v Bratislave zorganizovať v školskom roku 2007/2008 inovačný kurz v nemocničnom lekárenstve.

7. Celoslovenské projekty vyhodnotenia vybraných nákladov v nemocničných lekárňach za rok 2006

V spolupráci s Odborom farmácie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Národným centrom zdravotníckych informácií (Ing. S. Ružek) vypracovať zásady systematického sledovania nákladov na lieky a zdravotnícke pomôcky v zariadeniach ústavnej starostlivosti v Slovenskej republike.

8. Kronika sekcie nemocničných lekárnikov SLeK

Predsedca sekcie zabezpečí v prípade dostupnosti finančných prostriedkov zostavenie kroniky sekcie.

9. Rozpočet Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK

Členovia Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK schválili rozpočet Sekcie na rok 2007. Rozpočet zahŕňa výdavky na prevádzkovú činnosť Sekcie v roku 2007, na organizáciu XVI. pracovných dní, na zostavenie kroniky Sekcie, na členstvo v EAHP, účasť delegáta sekcie na valnom zhromaždení EAHP, zasielanie časopisov a dokumentov EAHP.

10. Medzinárodná spolupráca

a) Aktívne sa zúčastniť na vyhodnotení európskeho prieskumu nemocničného lekárenstva - EAHP Survey 2005 a priať závery na rozvoj nemocničného lekárenstva v Slovenskej republike.

b) Aktívne sa zúčastňovať na podujatiach organizovaných Európskou asociáciou nemocničných lekárnikov. 12. kongres EAHP sa uskutoční v marci 2007 vo francúzskom Bordeaux.

c) Zabezpečiť, aby každá nemocničná lekáreň v SR dostávala bezplatne jeden výtlačok European Journal of Hospital Pharmacy.

d) Pokračovať v činnosti člena redakčnej rady European Journal of Hospital Pharmacy – Practice Edition aj v roku 2007 (doc. dr. J. Sýkora).

11. XVI. pracovné dni nemocničných lekárnikov sa uskutočnia v dňoch 7. – 9. 11. 2007 v Bratislave.

doc. PharmDr. J. Sýkora, CSc.

predseda Sekcie nemocničných lekárnikov SLeK

E. Teuscher, U. Bauermann, M. Werner

Medicinal Spices

A Handbook of Culinary Herbs, Spices, Spice Mixtures and Their Essential Oils
medpharm Scientific Publishers Stuttgart, 2006

Knižná publikácia je anglickým prekladom publikácie Gewürzdrogen vydanej v roku 2003.

Jej cieľom je poskytnúť vedecké a medicínske informácie o rastlinách používaných v kuchyni a o korení. Uvádzajú ich botanickú charakteristiku, kultiváciu rastlín používaných ako korenie a ich produkciu, chemické zlúčeniny, ktoré tieto rastliny a korenie obsahujú, ich analýzu, fyziologické účinky, toxicitu a terapeutické využitie. Podáva informácie o ich pestovaní v záhradách alebo na balkónoch, o ich obchodných formách, uchovávaní a o používaní pri varení.

Publikácia je rozdelená na dve časti – všeobecnú časť a časť monografií.

Všeobecná časť opisuje obsahové látky určujúce kvalitu korenia, účinky rastlín používaných v kuchyni a účinky korenia na zmysly, farmakológické a toxikológické účinky a ich využitie v medicíne. Uvádzajú ich

pestovanie, kultiváciu a zber, kontamináciu, uchovávanie a čas použiteľnosti, analýzu a štandardy kvality.

Druhá časť uvádzajú monografie okolo 100 rastlín používaných v kuchyni a rastlín, z ktorých sa pripravuje korenie. Rastlín používaných ako korenie je veľký počet, preto nie je táto časť vyčerpávajúca a uvádzajú predovšetkým tie, ktoré sa najviac používajú v strednej Európe.

Každá monografia uvádzajú názov rastliny, latinský názov, čeľad' anglický, francúzsky a nemecký názov a synonymá; miesta výskytu a oblasti pestovania, hlavné exportujúce krajinu; podmienky pestovania; spôsob použitia; opis (v prípade semien opis celých a práškovaných semien), vôňu, chuť; obsahové látky a analýzu; účinky a použitie; v prípade, že je rastlina súčasne aj liečivou rastlinou jej terapeutické použitie. Na záver každej monografie je uvedený zoznam použitej literatúry.

Kniha je ilustrovaná farebnými fotografiemi celej rastliny a jej časti, ktorá sa používa v kuchyni alebo z nej pripraveného korenia. Mikroskopicky nákres je len pri práškovanom korení, ak ide o atypické zložky prášku.

Kniha je určená farmaceutom, lekárom, biológom, vedeckým pracovníkom v oblasti potravín. Je vhodná i pre laické osoby, pretože korenie zvyšuje radosť z jedenia, oslovia naše zmysly – chuť a vôňu, a tým fyzickú pohodu a podporujú zdravie. Niektoré druhy korenia sa používajú aj ako liečivá.

S. Szűcsová

NOVÉ KNIHY

F. Ferchl, W. H. Hein, W. Dressendörfer

Apotheker Kalender/Calendar
for Pharmacists 2007

Deutscher Apotheker Verlag, Stuttgart

Apotheker Kalender 2007 prezentuje objekty piatich storočí na dvanásťich farebných obrázkoch. Ich podrobnejší opis je v nemeckom a v anglickom jazyku uvedený na zadnej strane obrázkov.

Stručné opisy jednotlivých obrázkov kalendára v závislosti od mesiaca:

Začiatok 19. storočia reprezentujú lekárnické nádoby z mliečneho („porcelánového“) skla, typické pre bidermaierovské lekárne, ktoré sa, podobne ako porcelán, dali krásne dekorovať maľbami rôznych farieb (január).

V 18. storočí bolo zvykom, že lekárenskí praktikanti získavalí, ako osobnú pamiatku od priateľov alebo významných osobností, zápis do kroniky slovom, alebo obrázkom. Z tohto obdobia pochádzajú aj miniatúry z rodinnej kroniky Album amicorum lekárnika Jacoba Friedricha Pfistera (február).

Oficina zámockej lekárne v Drážďanoch z polovice 19. storočia, ktorá je súčasťou stálej drážďanskej výstavy dejín farmácie, predstavuje príklad oficiny lekárni, ktoré pre svoju elegantnú realizáciu a funkčnosť boli v prevádzke až do 50. rokov 20. storočia (marec).

Z polovice 18. storočia pochádzajú štvorhranné sklenené lekárenské nádoby zdobené emailom (apríl).

Maľby žltého encíánu a žerušnice lúčnej pochádzajú z knihy o bylinách z roku 1543, ktorej autorom bol Leonhart Fuchs (máj).

Začiatkom minulého storočia sa rýchlo rozšírilo spektrum liečiv dostupných v lekárni. I keď väčšina týchto substancií v súčasnosti nemá významnú úlohu sú originálne balenia ich výrobcov svedkami tejto historicky významnej epochy (jún).

Majiteľ ešte dnes existujúcej benátskej lekárne „al Cedro imperiale“ na Campo San Luca Fillipo Ongarato koncom 18. storočia vytlačil a vlastnoručne podpísal „príbalový leták“ k svojmu „Theriaca Andromachi senioris“ (júl).

Medzi stojatkami na separandá (okolo roku 1900) sa nachádza i stojatka na tritúriaci heroínu, ktorý sa používal ako analgetikum až do roku 1958, kedy bola zastavená výroba liekov s obsahom heroínu (august).

Autorstvo malej sochy Svätého Damiána, patróna lekárnikov, zhotovenej z lipového dreva, ktorá pochádza približne z obdobia okolo roku 1770, sa pripisuje

známemu českému umelcovi Ignazovi Franzovi Platzerovi pôvodom z Plzne (september).

Používanie látok zvieracieho pôvodu na prípravu liekov malo v minulosti veľkú úlohu. Z nápisov na stojatkách vidieť, že sa používala žabia koža pochádzajúca z aziatskej medicíny, pre svoj diuretický účinok, ďalej prášok z kostí zajacov označovaný ako „Tali Leporum“, ktorý mal antiepilepticú a diuretickú účinok a mal urýchľovať účinok liekov. „Pulvis pleuriticus“ z kostí štúk a ostriežov sa používal proti pichlavým bolestiam (október).

Nábytok oficíny lekárne v Plöne, ktorá sa od roku 1689 nazývala „Dvorná lekáreň“, bol s malými zmenami funkčný až do roku 1971 (November).

Na medirytine pochádzajúcej z obdobia okolo roku 1650 sa nachádza častý motív „Kristus ako lekárnik“ (december).

Kalendár nie je len vhodnou výzdobou lekárni, obšírny text k jednotlivým obrázkom vhodne približuje vývoj a história farmácie a lekárenstva.

S. Szűcsová

INDEX NOMINUM

International Drug Directory for your PDA
(Personal Digital Assistant)
medpharm, Scientific Publishers Stuttgart, 2005

Index Nominum je príručka encyklopédického charakteru, ktorú vydáva Švajčiarska farmaceutická spoločnosť prístupná na CD-ROM. Aktivuje sa registráciou na Internete za 98.- €.

Obsahuje informácie o liečivách, ich synonymá, chemickú štruktúru a štruktúrny vzorec, názvy hromadne vyrábaných liekov a výrobcov.

Základné funkcie programu sú vyhľadávanie podľa

- monografie liečiv,
- názvu hromadne vyrábaného lieku,
- terapeutickej skupiny,
- ATC klasifikácie,
- výrobcu.

CD-ROM je pre množstvo údajov, ktoré obsahuje dôležitým zdrojom informácií pre farmaceutov pracujúcich predovšetkým v zariadeniach lekárenskej starostlivosti.

S. Szűcsová

OBSAH

ROČNÍK LXXV – 2006

PREHĽADY A EXPERIMENTÁLNE PRÁCE

Bilková, A., Balažová, A., Obložinský, M., Bilka, F.: Biochemický aspekt tvorby sekundárnych metabolítov v rastline maku siateho I	152
Czigte, Sz., Tóth, J., Koštálková, D.: Rastlinná medicína a kardiovaskulárna terapia – riziko liekových interakcií	35
Czigte, Sz., Valko, V., Mučají, P., Grančai, D.: Stanovenie vybraných biologicky účinných obsahových látok v druhoch rodu <i>Philadelphus</i> L.	260
Čižmárik, J., Hroboňová, K., Lehota, J., Šimková, D.: Štúdium chemického zloženia propolisu IV. Analýza vodného extraktu propolisu	284
Čižmárik, J., Hroboňová, K., Lehota, J.: Štúdium chemického zloženia propolisu V. HPLC analýza organických kyselín	289
Foltánová, T., Kuželová, M.: Novoregistrované lieky na liečbu hypertenzie v Slovenskej republike	31
Havrlentová, M.: Beta-glukán – aktívna zložka rozpustnej potravinovej vlákniny izolovaná z ovsy siateho	79
Kolář, J., Fousková, J.: Psychická zátěž lékárníka	309
Kostičová, M., Badalík, L., Honzátková, Z.: Problematika duševného zdravia na Slovensku a v Európe	324
Kubačák, P., Mikuš, P., Valášková, I., Havránek, E.: Stanovenie cystínu v tabletách Merz Special Dragees metódou kapilárnej izotachoforézy	14
Kubačák, P., Mikuš, P., Valášková, I., Havránek, E.: Chirálna separácia feniramínu v liekoch kapilárnu izotachoforézu	48
Majtás, J., Maťašeje, J.: Bibliometrické behaviourálne modely informačnej produkcie ako reflexia životného cyklu lieku	167
Majtás, J., Dubovcová, I.: Priority cieľov dokumentu Zdravie pre všetkých v 21. storočí z pohľadu verejnosti.	
Behaviorálna pilotná štúdia preventívneho správania obyvateľstva	319
Malík, I., Sedlářová, E., Andriamainty, F., Csöllei, J.: Vzťah medzi štruktúrou a biologickou aktivitou v skupine benzamidových zlúčenín I	3
Malík, I., Sedlářová, E., Andriamainty, F., Csöllei, J.: Vzťah medzi štruktúrou a biologickou aktivitou v skupine benzamidových zlúčenín II	147
Minarčíková, I.: Cenová porovnávanie perorálnych antikoncepcných prípravkov registrovaných k 1. 5. 2005 ve Slovenskej republike a v České republice	113
Mrižová, M., Haladová, M., Eisenreichová, E., Grančai, D.: Izolácia obsahových látok z <i>Holodiscus discolor</i> (Pursh) Maxim.	257
Mučají, P., Haladová, M., Eisenreichová, E.: Stanovenie extraktívnych látok a vybraných sekundárnych metabolítov v <i>Lilium candidum</i> L.	10
Mučají, P., Nagy, M., Grančai, D., Švajlenka, E.: Flavonoidné glykozidy <i>Ligustrum vulgare</i> L.	266
Nagy, M., Rodinová, K.: <i>Lythrum salicaria</i> L. (verbica vŕbolistá) – nová rastlina v Slovenskom liekopise 1	280
Planková, A., Svičeková, M., Havránek, E.: Analýza tablet s obsahom selénu a zinku galvanostatickou rozpúšťiacou chronopotenciometriou	173
Remko, M.: Angiotenzín konvertujúci enzým – nový cieľ štruktúrne riadeného projektovania liečiv	107
Remko, M.: Fyzikálnochemické a farmakokineticke vlastnosti centrálnie účinkujúcich antihypertenzív	139
Sedlářová, E., Malík, I., Csöllei, J., Andriamainty, F.: Stabilita 1-(4-fluórfenyl)-4-[3-(3-propoxyfenylkarbamoyloxy)-2-hydroxy-propyl]piperazíniumchloridu (6f)	44
Švec, P.: Ivabradín, nový originálny, selektívny inhibítorm I _f prúdu cez HCN kanály, inovatívne liečivo pri terapii chronickej stabilnej angíny pectoris	223
Tekelová, D., Tóth, J., Mrlianová, M., Czigte, Sz., Filippová, D., Grančai, D.: Stanovenie obsahu flavonoidov v jesenných listoch <i>Ginkgo biloba</i> L. kolorimetrickou a HPLC metódou	272
Vojtaššáková, E., Ťažká, D., Adameová, A., Matyás, Š., Kuželová, M., Fáberová, V., Švec, P.: Krátkodobý – 5-dňový účinok ACAT inhibítora VULM 1457 na štruktúru aorty a plazmatických hladín cholesterolu a triacylglycerolov pri diabetických potkanoch krmených diétou bohatou na cholesterol a lipidy	303

Z PRAXE

Liptáková, D., Valík, L., Görner, F.: Výživové a zdravotné benefity jogurtov	159
Solovič, I., Ozorovský, V., Badalík, L., Pohanka, V., Honzátková, Z.: Epidemiologická situácia tuberkulózy u 0 – 14 ročných detí na Slovensku	52
Truplová, E.: Lieky s riadeným uvoľňovaním liečiva – príklady liekov kardiovaskulárneho systému	85

NOVÉ LIEČIVÁ

Černušková, L.: Tygecyklín	89
----------------------------------	----

Z DEJÍN

Vallová, E.: Tradície západnej medicíny od antického obdobia po osvetlenstvo	118
--	-----

PERSONÁLIE

Čižmáriková, R., Švajlenová, O.: Životné jubileum doc. DrPH. PhMr. Jozefa Hegera	177
Fulmeková, M.: Životné jubileum doc. DrPH. PhMr. Zory Gruntovej, CSc.	19
Grančai, D.: K životnému jubileu prof. Dr. Ing. Jozefa Tomka, DrSc.	255

Sedláčová, E.: Prof. RNDr. Jozef Čižmárik, PhD. bol ocenený v rámci akcie „Vedec roka SR 2005“ osobitným uznáním za celoživotné dielo vo výskume	125
Slaný, J., Sýkora, J.: Významné životné jubileum doc. RNDr. Silvia Szűcsovej, CSc., mim. prof.	92
Sokolík, J., Devínsky, F.: Spomienka na docenta RNDr. Ladislava Szűcsa, CSc.	93
Sokolík, J., Devínsky, F.: K osemdesiatinám docenta DrPH. PhMr. Juraja Krátsmár-Šmogroviča, CSc.	178
Szűcsová, S.: In memoriam doc. RNDr. Jozef Seginko, PhD.	54
Szűcsová, S.: In memoriam doc. DrPH. PhMr. Jarmila Zemanová, CSc.	228
Tekelová, D.: K jubileu doc. DrPH. PhMr. Jaroslava Kresánka, CSc.	256

SPRÁVY

Súhrny prednášok a posterov -- XV. sympózium klinickej farmácie	127
Súhrny prednášok a posterov – XXXII. lekárnické dni	229
Sýkora, J.: XV. pracovné dni nemocničných lekárov	330

SPRÁVY SZU

Prehľad špecializačných skúšok konaných Katedrou lekárenstva Fakulty zdravotníckych špecializačných štúdií SZU	94
--	----

NOVÉ KNIHY

Borovanský, A.: W. Jasek : Austria-Codex Fachinformation 2005/2006	18
Borovanský, A.: B. Pittner: Austria-Codex Schnellhilfe 2005/2006	18
Borovanský, A.: H. Wiche: Austria-Codex Stoffliste 2005/2006	18
Borovanský, A.: H. H. Otto, K. Weber: Helwig/Otto Arzneimittel – ein Handbuch für Ärzte und Apotheker	126
Borovanský, A.: Rote Liste 2006	163
Borovanský, A.: R. Bartl: Anti-osteoporotika	251
Čižmárik, J.: E. Lax: Plíseň v kabátě dr. Floreyho	55
Čižmárik, J. F. Marshall: Kámen mudrců	58
Čižmárik, J. D. Steinhalber, M. Schubert-Zsilavec, H. J. Roth: Medizinische chemie. Targets und Arzneistoffe	102
Čižmárik, J. E. Radějová, J. Černáková, K. Boorová: Manuál – lieky registrované v Slovenskej republike, 2006	126
Čižmárik, J.: A. Holý: Princípy bioorganické chemie ve vývoji antivirovit a cytostatik	250
Havránek, E.: P. Beňo, E. Truplová, V. Ostrovská, M. Stankovičová: Stabilita liečív a liekov	56
Kišoň, Š.: K. Metyš, P. Balog: Marketing ve farmacii	100
Kišoň, Š.: J. Blahová, M. Babálová, K. Králiková, V. Krčméry st., R. Menkyna: Antibiotiká v liečbe baktériových infekcií	101
Kišoň, Š.: J. Záhejský: Zevní dermatologická terapie a kosmetika	251
Sokolík, J.: J. Heger, J. Kolář, V. Springer: Názvy liečív a liekov a ich informačný potenciál	100
Szűcsová, S.: Český lékopis 2005	57
Szűcsová, S.: German Homoeopathic Pharmacopoeia	250
Szűcsová, S.: Index nominum – CD-ROM	333
Szűcsová, S.: E. Teuscher, U. Bauermann, M. Werner: Medicinal Spices	332
Szűcsová, S.: F. Ferchl, W. H. Hein, W. Dressešndörfer: Apotheker Kalender/Calendar for Pharmacists 2007	333

ÚRADNÉ OZNAMY

Vyhľáška MZ SR č. 559/2005 Z. z., ktorou sa ustanovuje zoznam ATC skupín liekov, pri ktorých je možný výdaj náhradného generického lieku	20
Vyhľáška MZ SR č. 501/2005 Z. z. o liekovej knižke pacienta	23
Vyhľáška MZ SR č. 507/2005 Z. z., ktorou sa upravujú podrobnosti o povoľovaní terapeutického použitia hromadne vyrábaných liekov, ktoré nepodliehajú registrácii, a podrobnosti o ich úhrade na základe verejného zdravotného poistenia	25
Vyhľáška MZ SR č. 333/2005 Z. z. o požiadavkách na správnu prax prípravy transfúznych liekov	59
Vyhľáška MZ SR č. 445/2005, ktorou sa ustanovujú lieky a zdravotnícke pomôcky, ktoré môže obstaráť zdravotná poisťovňa	96
Zákon č. 140/1998 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach v znení neskorších predpisov	179
Zákon č. 147/2001 Z. z. o reklame a o zmene a doplnení niektorých zákonov	293

Z INÝCH ČASOPISOV

Černušková, L.:	103
Loučka, B.:	34, 47, 51, 53, 74, 75, 112, 117, 146, 151, 162, 163, 227, 259, 265, 271
Szűcsová, S.:	73

CONTENTS

VOLUME LXXV – 2006

REVIEWS AND ORIGINAL PAPERS

Bilková, A., Balažová, A., Obložinský, M., Bilka, F.: Biochemical aspect of production of secondary metabolites in opium poppy plants	152
Czígle, Sz., Tóth, J., Košťálová, D.: Herbal medicine and cardiovascular therapy – the risk of drug interactions	35
Czígle, Sz., Vaľko, V., Mučají, P., Grančai, D.: Quantitative determination of selected secondary metabolites in species of the genus <i>Philadelphus</i> L.	260
Čižmárik, J., Hroboňová, K., Lehotař, J., Šimková, D.: Examination of the chemical composition of propolis IV. Analysis of water extract of propolis	284
Čižmárik, J., Hroboňová, K., Lehotař, J.: Examination of the chemical composition of propolis V. HPLC analysis of organic acids	289
Foltánová, T., Kuželová, M.: New registered medicaments for treatment of hypertension in Slovak republic	31
Havrlentová, M.: Beta-glucan: active component of soluble dietary fibrous material isolated from oat	79
Kolář, J., Foušková, J.: Psychic stress of pharmacist	309
Kostičová, M., Badalík, L., Honzátková, Z.: The problems of mental health in Slovakia and in Europe	324
Kubačák, P., Mikuš, P., Valášková, I., Havránek, E.: Determination of cystine in Merz Special Dragges tablets by capillary isotachophoresis	14
Kubačák, P., Mikuš, P., Valášková, I., Havránek, E.: Chiral separation of feniramine in medicaments with the use of capillary isotachophoresis	48
Majtás, J., Maťašeje, J.: Bibliometric behavioural models of the information production as the reflexion of the drug life cycle	167
Majtás, J., Dubovcová, I.: Target priority of the program Health for all in the 21 st century from the point of view of public community. Behaviotl pilot study of the public preventive behavior	319
Malík, I., Sedlářová, E., Andriamainty, F., Csöllei, J.: Relationship between structure and biological activity of benzamide derivatives I	3
Malík, I., Sedlářová, E., Andriamainty, F., Csöllei, J.: Chemical structure – biological activity relationship in the group of benzamide compounds II	147
Minarčíková, I.: Price comparison of oral contraceptive preparations registered at 1 st may 2005 in Slovak republic and in Czech republic	113
Mrižová, M., Haladová, M., Eisenreichová, E., Grančai, D.: Isolation of the constituens from <i>Holodiscus discolor</i> (Purs) Maxim.	257
Mučají, P., Haladová, M., Eisenreichová, E.: Determination of extractive substances and selected secondary metabolites of <i>Lilium candidum</i> L.	10
Mučají, P., Nagy, M., Grančai, D., Švajlenka, E.: Flavonoid glycosides of <i>Ligustrum vulgare</i> L.	266
Nagy, M., Rodinová, K.: <i>Lythrum salicaria</i> L. (Purple loosestrife) – a new plant in Slovak Pharmacopoeia 1	280
Planková, A., Svičeková, M., Havránek, E.: Analysis of tablets containing selenium and zinc by galvanostatic dissolving chronopotentiometry	173
Remko, M.: Angiotensin converting enzyme – a new target for structure-based drug design	107
Remko, M.: Physicochemical and pharmacokinetic properties of some centrally acting antihypertensives	139
Sedlářová, E., Malík, I., Csöllei, J., Andriamainty, F.: The stability of 1-(4-fluorophenyl)-4-[3-(3-propoxyphenylcarbamoyloxy)-2-hydroxy-propyl]piperazinium chloride (6f)	44
Švec, P.: Ivabradine, new original selective inhibitor of I _f current through HCN channels, innovative drug for stable angina pectoris therapy	223
Tekelová, D., Tóth, J., Mrlianová, M., Czígle, Sz., Filippová, D., Grančai, D.: Quantitative determination of flavonoids in autumnal leaves of <i>Ginkgo biloba</i> L. using spectrophotometric and HPLC methods	272
Vojtaššáková, E., Čažká, D., Adameová, A., Matyás, Š., Kuželová, M., Fáberová, V., Švec, P.: Effect of short term administration of ACAT inhibitor VULM 1457 on selected biochemical parameters and aorta of 5 day diabetic rats fed cholesterol-lipid diet	303